

Організація забезпечення інформаційних потреб моніторингу економічного потенціалу підприємства

Предметом дослідження є організація забезпечення інформаційних потреб моніторингу економічного потенціалу підприємства.

Метою дослідження є вивчення механізму формування інформаційних ресурсів щодо економічного потенціалу відповідно до обов'язкових структурних елементів моніторингу.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті наведено трактування «організації забезпечення моніторингу». Окреслено складові організації забезпечення моніторингу економічного потенціалу підприємства обліково–аналітичними інформаційними ресурсами. Визначена класифікація етапів моніторингу.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: розроблено механізм формування інформаційних ресурсів щодо економічного потенціалу відповідно до обов'язкових структурних елементів моніторингу. Системний підхід до організації моніторингу підприємства дозволить створити ефективну систему управління його економічним потенціалом.

Ключові слова: економічний потенціал, організація моніторингу, обліково–аналітичні інформаційні ресурси, інформація, підприємство, виконавці, етапи моніторингу, технології.

Организация обеспечения информационных потребностей мониторинга экономического потенциала предприятия

Предметом исследования является организация обеспечения информационных потребностей мониторинга экономического потенциала предприятия.

Целью исследования является изучение механизма формирования информационных ресурсов по экономическому потенциалу в соответствии с обязательными структурными элементами мониторинга.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье приведены трактовка «организации обеспечения мониторинга». Определены составляющие организации обеспечения мониторинга экономического потенциала предприятия учетно–аналитическими информационными ресурсами. Определена классификация этапов мониторинга.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы: разработан механизм формирования информационных ресурсов по экономическому потенциалу в соответствии с обязательными структурными элементами мониторинга. Системный подход к организации мониторинга предприятия позволит создать эффективную систему управления его экономическим потенциалом.

Ключевые слова: экономический потенциал, организация мониторинга, учетно–аналитические информационные ресурсы, информация, предприятие, исполнители, этапы мониторинга, технологии.

Organization of information requirements providing for monitoring the economic potential of the enterprise

The subject of the study is the organization of providing information requirements for monitoring the economic potential of the enterprise.

The purpose of the study is to study the mechanism of formation of information resources regarding economic potential in accordance with obligatory structural elements of monitoring.

Research methods. In this work the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of data generalization are used.

Results of work. The article describes the interpretation of «monitoring providing organization». The components of the organization of monitoring the economic potential of the enterprise by accounting and analytical information resources are outlined. The classification of the monitoring stages is defined.

Conclusions. The results of the providing research resulted in the following conclusions: a mechanism for the formation of information resources regarding the economic potential in accordance with the mandatory structural elements of monitoring was developed. The system approach to the organization of enterprise monitoring will create an effective system for managing its economic potential.

Keywords: economic potential, organization of monitoring, accounting and analytical information resources, information, enterprise, executors, monitoring stages, technologies.

Постановка проблеми. Одним із елементів механізму інформаційного забезпечення управління є моніторинг. Роль моніторингу визначається тим, що він, використовуючи інформаційні ресурси бухгалтерського обліку та економічного аналізу, допомагає в розробці стратегії підприємства, налагодженні взаємодії з державною політикою, зміцненні економічного простору та захисті від ризиків. Дослідження існуючого стану бухгалтерського обліку свідчить про обмеженість їх формування. Невідкладною є розробка організаційних засад обліково-аналітичної системи забезпечення моніторингу розвитку економічного потенціалу підприємства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Основою дослідження проблем бухгалтерського обліку, економічного потенціалу стали праці українських і зарубіжних вчених: Г. Аралбаєвої, Ф. Бутинця, В. Галіцина, С. Голова, В. Жука, Л. Кіндрацької, Р. Костирка, М. Міллера, О. Петрука та інших. Однак, відсутність комплексних досліджень, присвячених бухгалтерському обліку та аналітичному забезпеченню процесу моніторингу економічного потенціалу визначає необхідність проведення подальших досліджень у цьому напрямку.

Мета статті – вивчення механізму формування інформаційних ресурсів щодо економічного

потенціалу згідно обов'язкових структурних елементів моніторингу.

Виклад основного матеріалу. Під організацією забезпечення моніторингу обліково-аналітичними інформаційними ресурсами розуміється створення системи показників для вирішення завдань його оптимального функціонування та подальшого розвитку. Організація моніторингу щодо формування обліково-аналітичних інформаційних ресурсів забезпечується взаємодією окремих її складових: організація праці виконавців моніторингових досліджень; організація технології моніторингового процесу; організація контролю за моніторинговою діяльністю. Для створення його інформації потрібні, насамперед, виконавці. Функції створення інформації для моніторингових досліджень можуть бути покладені на окремих працівників відділів обліку, економічного аналізу та економічного відділу. З цією метою також може бути створено окремий відділ моніторингу господарської діяльності. Особливого значення набуває моніторинг економічного потенціалу підприємств для державного управління. Виконавцями створення інформаційних ресурсів моніторингу в цьому випадку є працівники органів законодавчої та виконавчої влади, місцевого самоврядування. Моніторинг господарської діяльності підприємств на замовлення

можуть здійснювати відповідні спеціалізовані інформаційні служби, науково-дослідні установи, навчальні заклади, аудиторські фірми, дорадчі служби, окремі фахівці.

Наступною складовою організації процесу моніторингу є визначення його технології. Моніторинг можна уявити як технологічний процес, в якому необхідні аналітичні процедури здійснюються у встановленому порядку і реалізуються за допомогою сукупності організаційних, методичних і технічних методів, способів і прийомів. Виходячи із терміну, змісту і призначення виконуваних аналітиком процедур, процес моніторингу умовно можна поділити на окремі складові. При поділі процесу моніторингу на окремі складові, найбільш вдалим буде застосування терміна «етап моніторингу». Так, Н. Глекова та О. Кравець ототожнюють етапи моніторингу з його задачами та виділяють такі їх види: збір фактів, що характеризують економічні процеси; аналіз та інтерпретація інформації [7, 1022]. Підходи різних учених до класифікації етапів статистичного аналізу свідчать про багатогранність поглядів на цю проблему. Кожна з класифікацій має свої переваги та недоліки. Визначена нами класифікація етапів моніторингу ґрунтується на результатах дослідження спеціальної економічної літератури, де вивчаються питання моніторингу, та практичного досвіду. Технологічний процес створення інформації для моніторингу можливо умовно поділити на сім основних етапів: 1) створення моделі моніторингу; 2) збирання даних; 3) опрацювання даних; 4) аналіз даних; 5) оцінка результатів моніторингового дослідження; 6) прогнозування розвитку економічного потенціалу; 7) розробка сценаріїв управлінських рішень. Розглянемо зміст кожного з етапів моніторингу.

Визначальним етапом розроблення методики моніторингу економічного потенціалу є процес формування його моделі. Побудова моделі моніторингу полягає у визначенні його завдання, мети і об'єктів, вивченні матеріалів та результатів раніше проведених моніторингових досліджень, складанні плану моніторингу і графіка його проведення, розробці програми і всього інструментарію методичних прийомів і алгоритмів розрахунків для моніторингу, обмеженні кола необхідної інформації для проведення моніторингу і попередньому ознайомленні з нею. Моделювання дає змогу: визначити оптимальну структуру інформаційних потоків

об'єктів для розв'язання всієї сукупності поставлених завдань; забезпечити максимальну оперативність та економічність моніторингового процесу; виявити взаємозв'язки за видами і напрямками моніторингу; досягти максимальної адаптації методики моніторингового дослідження до запиту користувачів. Другий структурний етап моніторингу – збирання інформації. Зібрати означає одержати інформацію з різних джерел та зосередити і поєднати в одному місці [5]. Інформаційною основою моніторингу є дані державної статистичної звітності, які доповнюються матеріалами обстежень, що проводяться в організаціях для вирішення задач управління, стратегічного планування, маркетингу інвестиційних програм і проектів.

Опрацювання накопичених даних – важливий, третій, етап моніторингу. Опрацювати – означає піддати обробці, змінам, аналізу, зробити готовим для чого-небудь [5]. Поняття «опрацювання інформаційних ресурсів» пов'язане як з необхідністю ухвалювати ефективні рішення з використанням сучасних інформаційних технологій, так і з вимогами до організації баз даних, які зберігають інформацію про економічний потенціал підприємства. Від того, як вирішено питання опрацювання даних, значною мірою залежать строки, вартість і взагалі успіх моніторингу. Для оцінки господарської діяльності необхідно мати не тільки відповідні показники підприємств, але і знати прийоми їх дослідження. Це визначає важливість четвертого етапу організації моніторингу – аналітичного дослідження накопичених та оброблених даних. Методи дослідження інформації щодо формування та використання економічного потенціалу підприємств ґрунтуються на поєднанні аналізу і синтезу. П'ятий етап являє собою оцінювання. Процес оцінювання полягає в інтерпретації розрахованих показників. На етапі інтерпретації системи показників аналітичного дослідження здійснюються в текстовому вигляді описовий якісний виклад кількісних показників моніторингу відображених в таблицях і на графіках; дають оцінку стану ефективності динаміки розвитку і потенційних можливостей діяльності господарюючих суб'єктів щодо класифікаційних ознак; узагальнюють досягнення і недоліки, виявляють наявні резерви і визначають заходи з їх реалізації; доводять до відома користувачів результати аналізу. Прогнозування розвитку економічного потенціалу в майбутньому здійсню-

ється на шостому етапі моніторингу. В процесі моніторингу можна будувати прогнози з різним часовим горизонтом або періодом упередження: короткострокові (до 1 року), середньострокові (до 5 років) і довгострокові (від 5 до 20 років і більше). Основним інструментом прогнозування в процесі моніторингу є екстраполяція. Її суть полягає в поширенні закономірностей, зв'язків і відношень, виявлених в певному періоді, за його межі. Заключним, сьомим, етапом моніторингу є розробка сценаріїв управлінських рішень за його результатами. Управлінське рішення – це результат аналізу, прогнозування, оптимізації, економічного обґрунтування та вибору альтернативи з множини варіантів досягнення конкретної мети системи управління. Ще однією, не менш важливою, складовою організації моніторингу економічного потенціалу підприємства є побудова системи контролю за його результатами.

Висновки

Умовою успішного використання обліково-аналітичної інформації при проведенні моніторингу економічного потенціалу підприємства є чітка організація, як система раціональних, скоординованих дій відповідно до визначеної мети, бухгалтерського обліку та економічного аналізу. Розроблено механізм формування інформаційних ресурсів щодо економічного потенціалу відповідно до обов'язкових структурних елементів моніторингу: 1) створення моделі дослідження; 2) збір даних; 3) опрацювання даних; 4) аналіз даних; 5) оцінка результатів моніторингу показників; 6) прогнозування розвитку економічного потенціалу; 7) розробка сценаріїв управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Анализ и планирование деятельности организаций. Сайт компании ИНЭК. 2015. Режим доступа: <http://www.inec.ru/it/automated-analysis>.
2. Бойко Є. І., Важинський Ф. А. Регіональні аспекти інвестиційного забезпечення розвитку промисловості // Економіка промисловості. 2001. №2. С. 94–98.
3. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В., Молнар О. С. Диверсифікація та кооперація розвитку сільських територій регіону // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Економіка. 2011. Вип. 33, ч. 3. С. 125–129.
4. Важинський Ф. А., Колодійчук А. В. Механізм регулювання інвестиційної діяльності в регіоні // Науко-

вий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. Львів: РВВ НЛТУ України. 2010. Вип. 20.7. С. 138–143.

5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / гол. ред. В. Т. Бусел. Ірпінь: Перун, 2005. 1728 с.
6. Гаврилко П. П., Колодійчук А. В., Черторижський В. М. Фактори інноваційного розвитку промисловості // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.–техн. праць. 2011. Вип. 21.11. С. 201–205.
7. Глекова Н. Л., Кравець О. Я. Проблемы получения оперативной и достоверной информации о состоянии сложных систем на региональном уровне // Информационные технологии моделирования и управления. 2005. № 7 (25). С. 1020–1026.
8. Долішній І. М., Колодійчук А. В. Мотивація персоналу як об'єкт управління на підприємстві // Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.5. С. 211–216.
9. Колодійчук А. В., Пісний В. М., Семчук Ж. В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу // Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.9. С. 191–196.
10. Чорна Н. П. Екологічне аграрне виробництво в Україні: проблеми та перспективи розвитку // Інноваційна економіка. 2012. №1(27). С. 116–119.
11. Чорний Р. С. Активізація розвитку сфери зайнятості як фактор формування трудового потенціалу у сільській місцевості // Агросвіт. 2013. №8. С. 38–41.

References

1. Analiz i planirovaniye deyatel'nosti organizatsiy [Analysis and planning of organizations activities] (2015). INEC Company Website. Retrieved from <http://www.inec.ru/it/automated-analysis> [in Russian].
2. Boyko, Ye. I., & Vazhynskyy, F. A. (2001). Regional'ni aspekty investytsiynoho zabezpechennya rozvytku promyslovosti [Regional aspects of investment support for the development of industry]. *Ekonomika promyslovosti – Economy of industry*, 2, 94–98. [in Ukrainian].
3. Vazhynskyy, F. A., Kolodiychuk, A. V., & Molnar, O. S. (2011). Dyversyfikatsiya ta kooperatsiya rozvytku sil's'kykh terytoriy rehionu [Diversification and co-operation of development of rural territories of the region]. In *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho universytetu. Seriya: Ekonomika [Scientific Bulletin of Uzhgorod University. Series: Economics]: Vol. 33.3* (pp. 125–129). [in Ukrainian].
4. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2010). Mekhanizm rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti v rehioni [Mechanism of regulation of investment activity in the region]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]: Vol. 20.7* (pp. 138–143). [in Ukrainian].

5. Busel, V. T. (Ed.) (2005). Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy [Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language]. Irpin: Perun. [in Ukrainian].

6. Havrylko, P. P., Kolodychuk, A. V., & Chertoryzhskyy, V. M. (2011). Faktory innovatsiynoho rozvytku promyslovosti [Factors of innovation development of industry]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]: Vol. 21.11 (pp. 201–205). [in Ukrainian].

7. Glekova, N. L., & Kravets, O. Ya. (2005). Problemy polucheniya operativnoy i dostovernoy informatsii o sostoyanii slozhnykh sistem na regional'nom urovne [Problems of obtaining operational and reliable information about the state of complex systems at the regional level]. Informatsionnyye tekhnologii modelirovaniya i upravleniya – Information Technologies for Modeling and Management, 7 (25), 1020–1026. [in Russian].

8. Dolishniy, I. M., & Kolodychuk, A. V. (2010). Motyvatsiya personalu yak ob'ekt upravlinnya na pidpryyemstvi [The motivation of the personnel as an object of management at the enterprise]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]: Vol. 20.5 (pp. 211–216). [in Ukrainian].

9. Kolodychuk, A. V., Pisnyy, V. M., & Semchuk, Zh. V. (2009). Sutnist' innovatsiy, struktura ta osnovni etapy innovatsiynoho protsesu [Essence of innovations, structure and main stages of innovation process]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]: Vol. 19.9 (pp. 191–196). [in Ukrainian].

10. Chorna, N. P. (2012). Ekolohichne ahrarye vyrobnytstvo v Ukrayini: problemy ta perspektyvy rozvytku [Ecological agrarian production in Ukraine: problems and prospects of development]. Innovatsiyna ekonomika – Innovative economy, 1(27), 116–119. [in Ukrainian].

11. Chorny, R. S. (2013). Aktyvizatsiya rozvytku sfery zaynatosti yak faktor formuvannya trudovoho potentsialu u sil's'kiy mistsevosti [Activation of the development of the sphere of employment as a factor in the formation of labor potential in rural areas]. Ahrosvit – Agrosvit, 8, 38–41. [in Ukrainian].

Дані про авторів

Гаврилко Галина Петрівна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Гуштан Тетяна Вікторівна,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Підлипний Юрій Васильович,

к.е.н., доцент Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Данные об авторах

Гаврилко Галина Петровна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Гуштан Татьяна Викторовна,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Подлипный Юрий Васильевич,

к.э.н., доцент Ужгородского торгово-экономического института Киевского национального торгово-экономического университета

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Data about authors

Halyna Havrylko,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Tetyana Hushtan,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei-knteu.org.ua

Yurij Podlypnij,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University

e-mail: info@utei-knteu.org.ua